

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE
TARTOZÓ SZÖVÉTKZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL.
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
A TAGOK RÉSZÉRE:
A FOLYÓ ÉVRE 10 LEI.

A.lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:
TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA.

ELŐFIZETÉSI DIJ
NEM TAGOK RÉSZÉRE:
A FOLYÓ ÉVRE 15 LEI.

Gyűjtsünk előfizetőket az Erdélyi Gazdára! Mert csak akkor alakulhat ki egységes gazdaközvélemény, ha a legkisebb falu legelrejtettebb zugában is ott látjuk az Erdélyi Gazdát, ha a gazdatársadalom minden rétege nyilvánítja óhaját, akaratát, véleményét hasábjainkon az időszerű köz- és mezőgazdasági vonatkozású kérdésekben! A lap pedig csak akkor juthat el minden szalmafedelés falusi házba is, ha minden gazda előfizet az Erdélyi Gazdára, mert csak akkor szállíthatjuk le tetemesen az előfizetési díjakat! Minél előbb, minél több előfizetőt gyűjtünk, annál hamarabb és olcsóbban adhatjuk az Erdélyi Gazdát. Az E. G. E. tagjai jelentékeny kedvezményben részesülnek.

Az új kényszerbérlet rendelet.

Lapunk utolsó számában egész terjedelmében ismertettük Garoflidnak a kényszerbérletek tárgyában f. évi november hó 5-iki kelettel 30313. sz. a. kibocsájtott rendeletét,

Lényege röviden az, hogy a jövőben a kényszerbérletek alól csupán 200 k. hold, sőt kivétel sen még az sem lesz mentes és hogy a kényszerbérletekben nem csupán az agrár-reform rendelet-törvény 33 cikkében felsorolt igényjogosultak, hanem ezeken kívül mások is részesíthetők.

Ha jogi szempontból vesszük vizsgálat alá a rendeletet, úgy az első megjegyzésünk azon kiáltó ellentétre kell vonatkozzék, amelyben jelen rendelet az agrár-reform tárgyában kibocsájtott és királyi aláírással ellátott rendelet törvénnyel áll.

A rendelet törvény 2. cikkének 4. pontja így hangzik:

„Valamennyi mezőgazdasági birtok mezőgazdaságilag megművelhető részéből *kisajátítható* lesz... az 500 kat. holdon felüli rész. E maximumon alól is folytatható lesz a fokozatos arányos kisajátítás 20%-os kulcs alapján, amely művelet a minimális 200 kat. hold mértékig megismételhető lesz.”

Ezzel szemben az új rendelet 1-ső cikke *imperative* kimondja, hogy a kényszerbérletekkel 200 holdig kell lemenni. Igaz, hogy ezen

passzusa ugyanezen cikk megelőző mondatával, amely a „kisajátítás alá eső” földekről szól ellentétben áll, — miutáni e minőséget a rendelet-törvény határozza meg — de ez nyilván csupán a pongyola szövegezést bizonyítja. Ugyanez áll a 200 holdon aluli kényszerbérbeadásokról is, ahol ezt a fennfőrgő „szükség-től”-től teszi függővé a rendelet.

A rendelet kimondja, hogy a rendelet-törvényben megállapított igényjogosultakon kívül, *nem igényjogosultaknak is adható kényszerbérlet.*

Szemben azon ténnyel, hogy két legfontosabb pontjában a miniszteri rendelet tulteszi magát a királyi rendelet-törvényen, *afőle* helyezkedik, önként fel kell vessük azon kérdést, szabad-e, hogy egy művelt jogállam kormányhatósága tultegye magát a legelemibb közjogi szabályokon, hogy mintegy példát adjon a törvény nem tiszteletére és hogy a jogbizonytalanság létrehozásában előljárjon? Hova vezet ez, hogyha majd a miniszter példáján felbuzdulva a különféle foku alsóbb hatóságok szűk lévén nekik Macedonia, tullepik hatáskörüket? Erre a térre lépett egyébként jelen rendeletet megelőzőleg, már az agrár komité kolozsvári osztálya is, a megyei agrár-reform bizottságokhoz intézett végrehajtási utasításai megállapításánál.

A rendeletalkotója, lelken hordva a társadalmi békesség oly fontos szempontját, kimondja, hogy magán egyezségek a birtokos és falusiak között tilosak. Néhol még, ma is a forradalom és oly számos izgatások után, a birtokos és a falusiak között türhető békességes, jó viszony áll fenn, úgy, hogy a megyei bizottságok közbejölte nélkül, békés uton rendezték el maguk között az ügyeket. Azt is tudjuk a gyakorlati életből, hogy a felek békés megegyezése mindig sokkal áldásosabb és üdvösebb eredményü, mint ennek hiányában a hatóságok kényszerü döntése. E cikk csupán a birtokos és falubeliek közötti viszony elrontását és további elmérgesítését fogja eredményezni.

A 8. cikk értelmében a kényszerbérlet ügyekben hozott határozatok megfelelőbbé lehetnek. Jogi képtelenség, hogy ily végtelenül fontos ügyek egy fórum által, véglegesen felelbezés kizárásával döntessenek el.

Meg kell állapítsuk, hogy a tavaszi kényszerbérlet eljárások rendjén elköve ett ezernyi szabályellenesség, aszások szerint is „törvény tiprások”, tudomására jutottak a felső hatóságnak, minek bizonyossága, hogy ez állapotok részbeni szanálására alkalmas rendeletek jelentek meg.

Bár ezek is sok esetben csupán papiroson maradtak, de mégis megállapítható, hogy ezek eredménye, e téren való bizonyos foku javulás lett volna. És ime mint a derült égből lecsap egy rendelet, amely egy tolvonással még a tavaszinál is, zavarosabb, rosszabb állapotokat fog eredményezni.

De keressük azt, mi lehetett az indoka e rendelet kibocsátásnak?

A termelés fokozása? A régi román királyságbeli statisztika ijesztően bizonyítja az agrár-reformnak e szempontból való katasztrófális hatását.

Avagy talán más fontos szempotok rovására kellett magas állambölcsességből engedményeket tenni azon célból, hogy a társadalmi nyugalom, ezen az államra oly fontos tényező, helyre álljon? A falusi népesség dacára a sok demagóg izgatásnak, kezdett lecsillapodni és számos helyen önmaga belátta, hogy a kapott földet nem képes megmivelni.

Elfogadható okai e hajánál fogva előszedett rendelkezésnek nincsenek. Ennélfogva meg kell állapítsuk, hogy az agrár-reformnak nálunk tárgyi szempontok által nem indokolt, a régi román királyságban alkalmazott módtól lényegesen eltérően való kezelése,

Földreformügyi szemle.

Lázongás az agrárreform miatt. — A gazdasági pangás okai. — A földreform és a gazdasági tanácsok értekezlete. — A gazdasági tanácsosok vizsgálja.

Nagyszebenből jelentik: Kereszténysziget és Poplaka szebenmegyei községekben a lakosság fenyegető magatartást tanusított az agrár-reform-bizottsággal szemben és annak működését akadályozta. Nagy néptömegek gyűltek össze a község háza előtt, ahol a bizottság egyes községi közlegelők felosztását tárgyalta. Többen beszédeket intéztek az összegyűltekhez, melyben forradalommal és vérrel fenyegetöztek. A perü, melynek mintegy 30 vádlottja van, most tárgyalja a nagyszebeni hadbíróság.

Gazdák Biztosító Szövetkezete.

Elfogad tűz, jég élet, betörés és lopás, baleset, szavatossági, temetési segély, kiházásitási stb. biztosításokat. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek. Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 35. I. emelet és Egyestületünk titkári hivatala.

Vezérképviselőségek:

Aradon, Kolozsváron, Brassóban,
Temesváron és Nagyváradon.

A Szatmármegyei Gazdasági Egylet legutóbb tartott ülésén a gazdasági pangás okait kutatta. E gyűlésen megállapították azt, hogy ennek részben a szervezatlenség, részben a földreform az oka. Nem volt eddig egy olyan szerv, amely a gazdákat a célszerű gazdálkodásra oktató, nem volt aki a gazdák jogos érdekeit védje, részükre vetőmagot biztosítson, szertelenül és rendszertelenül hajtották végre a rekvirálásokat, nem volt, aki gazdasági gépek behozatalát lehetővé tegye, a *legfőbb ok pedig az, hogy a gazdák a legnagyobb bizonytalanságban vannak a földreform végrehajtását illetően.* A kényszerbérlettel és a kisajátítással kapcsolatos bizonytalan hírek várakozó álláspontra kényszerítették a gazdákat, akik eddig még csak tájékozódni sem tudtak a gazdasági helyzet új kialakulásáról s akik éppen ezért tartózkodtak minden nagyobb gazdasági beruházástól, aminek természetes következménye lett a termelésnek és a termelési kedvnek a minimumra való csökkenése.

A Szatmármegyei Gazdasági Egylet ezért újjászervezkedik és a háború sok rombolása és pusztítása után szintén megkezdik az építő munkát. Minden gazdasági egylet működésébe szorosán be kell kapcsolni a kisgazdákat is, hogy a magyar földműveseket és gazdákat egy egységes táborba tömörítsük érdekeik kellő sullyal való védelmezhetése céljából.

A földreform intézkedései nemcsak a nagy, hanem a közép birtokokat is elsöprik egy tollvonással. Erdély, Bánát, a Körös-vidék, Szatmár- és Máramaros megyékből az okleveles gazdatisztek, ispánok és más gazdasági alkalmazottak egyre sürűbben érdeklődnek egyesületükönél — melynek egyik külön osztálya volt eddig is a gazdatiszti osztály — állás, megélhetés iránt. A titkári hivatal állandóan nyilvántartja az állást kereső gazdatisztek névsorát, ugyszintén azoknak a neveit, akik tisztet, ispánt, gépészt stb. keresnek. A termelés érdekeit figyelmen kívül hagyó földreformrendelet u. i. a szegény sokgyermekes gazdasági alkalmazottakat is megfosztja a kenyerrüktől. Ezúton kérjük a tisztet kereső gazdatisztsáinkat, hogy a betöltendő állásokat sziveskedjenek mindenkor és azonnal bejelenteni egyesületünk titkári hivatalához.

A vármegyei gazdasági tanácsosokat a földreformügyi minisztérium állami titkársága november 20-ra értekezletre hívta egybe Kolozsvárra. Az értekezleten kioktatták a tanácsosokat a rendelet intenciói felől és megadták az utasításokat annak végrehajtása tárgyában. Utasításul kapták a tanácsosok, illetve felhatalmazták őket, hogy azoknak a birtokoknak a kisajátítási, illetve egyelőre a kényszerbérbeadási tervezetét, amelyek tenyészállatoknak tiszta vérben való terjesztésével, vagy nemesített magvak termelésével foglalkoznak, felosztás illetve kényszerbérbeadás előtt felülvizsgálatra felterjeszthessék. Ugy látzik, az állami titkárság nem azonosítja magát teljesen a Garollid miniszter lehetetlen rendeletével, amely elrendeli a középbirtokok felosztását, tekintet nélkül a köz érdekeire. Ez volt az egyetlen feljegyzésre érdemes esemény az értekezleten, amelyen egyébként a belső kezelt ügyeket beszélték meg.

A megyei gazdasági tanácsosok közelebről Bukarestbe mennek vizsgálni. Utolsó ideje is eltelt már annak ugyan, hogy a tanácsos urakat kioktassák és levizsgáztassák. De jó, hogy ha megkésve is kioktatják, mert úgy a tanácsosok, mint azok titkári címmel felruházott segédei igen sok esetben hol a gazdasági kérdésekben, hol a felekkel való érintkezésben, hol az ügykezelésben stb. járatlanok. Vannak ugyanis vármegyék, hol falusi látókörrrel bíró tanítókat is alkalmaznak ilyen nagy horderejű és korszakalkotó reform végrehajtására az ügy kimondhatatlan kárára. Reméljük, hogy az eddig tapasztalt tudás alapján el fognak buktatni egy nehányat közülök és nem látjuk őket viszont e munkakörben.

Tanácsok a földbirtokreform eljárásához.

A földbirtokreform igényjogosuljai névjegyzékének összeállítása most folyik Erdély-szerte. Ajánljuk, hogy minden birtokos ellenőrizze a kimutatásokat, hogy az abba illetéktelenül felvettek törlesztést szorgalmazhassa. Legtöbb helyen boldog-boldogtalant felvettek a kimutatásokba. Egyedül álló tehetetlen egyéneket, kik a föld megművelését nem biztosíthatják, a községben illetőséggel nem bíró idegeneket, a falu-égi cigányt, korcsmárost, kereskedőt, kovácsot stb. Gyakori eset, hogy az apjával közös háztartásban élő legényeket felvették. Az első gazda fia felvétetik mint földnélküli, akkor midőn 70 hold örökség vár rá; a feleség birtoka nem vétetik tekintetbe a férjénél. Ilyen és hasonló esetek azok, melyek következtében rendkívül növekszik az igényelt földterület összege.

Itt említjük meg, hogy az agrárreform (kényszerbérlet) eljárással kapcsolatos minden irat, beadvány a rendelet-törvény 50. cikke értelmében, bélyegmentes. Irjuk tehát az irat felső sarkára: „Agrárreform ügyben bélyegmentes“.

Habár az új kényszerbérlet rendelet szerint a megyei bizottsági határozatok ellen felebezés nincsen, ajánljuk, hogy az eljárás rendjén sérelmet szenvedett felek forduljanak panaszaikkal a földművelésügyi bizottság kolozsvári osztályához (Bocskai-tér).

Mezőgazdasági gépek szövetkezeti használata

Irta: Farkas Árpád v. gazd. akad. tanár.

A gépek használatának célja a mezőgazdasági üzemekben lényegében keitős: gyorsabb és jobb munkát szolgáltatni, továbbá a kézi és igásmunkát részben, vagy egészben pótolni. Ezzel kapcsolatban munkamegtakarítás és költségkiméltetés jár, tehát mind olyan előnyök, amelyek a gépeknek a mezőgazdaság minden fokán minél nagyobb mértékben való elterjedését indokolják.

Hogy azonban ennek dacára a gépek alkalmazása nincs a fenti előnyöknek megfelelő mértékben elterjedve, ennek oka a gépek használatának természetében rejlik. A mezőgazdasági üzem sajátossága kizárja a gépek folytonos, megszakítás nélküli használatát; alkalmazásuk igen gyakran nagyon rövid időhöz van kötve úgy, hogy a gépekbe fektetett leltári tőke az év legnagyobb részében kihasz-

nátlanul marad. Minél kisebb a mezőgazdasági üzem, annál kedvezőtlenebb lesz az arány a holt leltári tőke és a produktív üzemtőke között, míg végül a gépek alkalmaztatásának bizonyos határon túl a befektetett tőke kamatát és amortizációját az általuk tényleg elért haszon nem fedezi.

Ezen az alapon az üzem csökkenésével a gépek kihasználásának lehetősége — kapcsolatban a kisebb földbirtokokkal, egyoldalubb, primitívebb gazdálkodással is csökken úgy, hogy bizonyos határon túl — mondjuk a kis üzemeknél — a gépek nagyobb mértékben való elterjedését annak kihasználhatósága korlátozna. Ehhez járul még a kis üzemek általánosan ismert tőkeszegénysége mely képtelenné teszi nagyobb készpénzbefektetéseket egyszerre eszközölni és ezeket a gépekben hosszú időn át lekötve hagyni.

Ilyenformán a kisgazda tőkeszegénysége birtokának kicsiny kiterjedése etc. folytán a legtöbb gép alkalmazhatóságából kivólva zárva, ha annak lehetősége nem forogna fön, hogy ugyanazon gép, ugyanazon munkasásonban, több különböző üzemben is használtassék. A mezőgazdasági gépek nagy része könnyen szállítható, újraállítható s így több közelfekvő kis üzemben ugyanazon munka időny alatt esetleg ép oly jól kihasználható, mint az a nagy üzemekben történik.

A mezőgazdasági gépek használata nincs tehát egy minimális üzemkategoriahöz kötve, hanem a társas egyesülés folytán kisgazdák részére is alkalom nyílik a géphasználatnak azon előnyeit biztosítani, amelyeket különben csak a nagybirtokos élvezett.

A társulás segítségével az a nehézség is könnyen legyőzhető, amit a gép beszerzésnél a kisbirtokos tőkehiánya okoz; a befektetési költség több kis részre elosztva könnyebben előteremthető és a tőkelekötöttség terhei közösen sokkal könnyebben viselhetők, mint ezt a magunkban álló kisüzemek bírnák.

Mezőgazdasági gépek társas beszerzése s kihasználása fenneli előnyei következtében elsőtörtan napjainkban is előfordul; nagyobb közgazdasági jelentőséget azonban a kérdés a nagybirtokok elapozódásával nyer, aminek következtében a nagyüzemeknek a modern technika eszközeit legjobban kihasználó példaadása hiányozni fog s az új mezőgazdasági életben a kisüzem a reá nehezede, megsokasodott feladattal szintén csak a fenneli eszközök igénybevétele mellett, a társulás útján tud majd megbirkózni.

A múltban gépek közös beszerzése és használata terén szerzett szomorú tapasztalatok azonban a társulás terén megfelelő óvatosságra, előrelátásra intenek; hogy számos próbálkozás e téren sikertelen maradt, ennek oka legtöbb esetben a célszerűségi elvek figyelmen kívül hagyása volt.

Társas kihasználás csak azon gépeknel vihető eredménnyel keresztül, melynek használata nincsen túlságosan rövid időhöz kötve s a velük végzett munka természete hosszú időn keresztül való használatot enged meg, mert csak így illeszthető be eredményesen egy munka időnybe számos, egymástól kisebb-nagyobb távolságokban fekvő, különböző üzemekben való használat. Oly gépek, melyek a kapálás, kaszálás, aratás, gyűjtés rövid időn belül elvégezendő munkáira szolgálnak, társas kihasználásra kevésbé alkalmasak, mint a talajműve-

és, a takarmány előkészítés, gabona tisztítás hosszabb időn keresztül elhuzódó munkálatainak gépei. A cséplési munkák szintén kevésbé vannak a munka gyors elvégzése által korlátok közé szorítva s így ezek gépeinél a társas használat napjainkban talán leginkább el van terjedve.

Természeteszerű, hogy a társulás tárgyául egalkalmasabbak azok a gépek, melyek iránt kisüzemek részéről széleskörű intenzív szükséglet áll fenn. Ebben a tekintetben speciális, helyviszonyok szerint az igények igen változók, általános elvül állítható fel, hogy a kézimunkaerőbbséggel kapcsolatosan kisüzemekre a főleg munkaerőmegtakarítást szolgáló gépek nem bírnak különösebb jelentőséggel, inkább azok, amelyek munkaminőség szempontjából nyújtanak nagyobb előnyöket.

A könnyen szállítható és gyorsan munkába állítható gépek, különösen ott bírnak előnnyel, a hol dombosati viszonyok, utak, hidak által a szállíthatóság korlátozva van, sok vidéken p. o. a gözcséplőkészleteket az említett nehézségek miatt nem lehet bevezetni. A közlekedési nehézségek különösen ott érezhetők, ahol a gazdaságok elszorítan p. o. tanyarendszer szerint helyezkednek el s ahol így a gépek szállításával, vagy a termények áthordásával járó nagyobb költségek állanak a társulás útjában.

A stabil gépek általában kevésbé alkalmasak társas használatra, főleg azok nem, melyek, mint p. o. a cséplőgép nagyobb tömegű termény feldolgozására szolgálnak.

(Folytatása köv.)

SZÖVETKEZÉS.

Erdélyi magyar gazdasági egyesület.

Ez a cím úgy hangzik, mintha egy főiskoláról volna szó, pedig ezzel a négy szóval egy más fogalmat fejezünk ki. Az erdélyi magyar gazdasági egységet. A szászok régen megteremtették ezt maguknak az által, hogy kötelezőleg kimondották, hogy minden szász gazdának be kell lépnie a szász gazdasági egyesületbe. Mi magyar gazdák meg kell mutassuk, hogy mi is képesek vagyunk erre. Kisgazdáink alakítsák meg falvanként a gazdaköreiket, ha csak 8-10 emberrel is egyelőre, a többi jönni fog utánuk, lépjenek be együttesen az illetékes vármegyei vagy az Erdélyi Gazdasági Egyesület tagjai sorába és rendeljék meg az Erdélyi Gazdát. A tehetősebb gazdák pedig személyileg lépjenek be az egyesületbe, mert ha a tagok száma felszaporodik, lejjebb szállíthatók a tagdíjak, olcsóbb lesz a lap előfizetési díja. Mindazok a gazdák, akik nem lépnek be és nem fizetnek elő a gazdák egyetlen lapjára, ellenségei a szervezett gazdáknak, drágítói a tagdíjaknak és drágítói az előfizetési díjnak. Nem vigéckedéssel, kapacitálással akarjuk a tagokat toborozni. A szervezkedés szükségességéről való meggyőződés, az egymásra utaltság érzete kell, hogy tömörítse a magyar gazdák szíveit! Ha megértik a gazdák az érdekükben folyton hangoztatott hívó szót, nem is olyan hosszú idő múlva meg fogjuk teremteni az egységes magyar gazdaságszervezetet. Aki e sorokat elolvasta, azonnal jelenkezzen a tagok sorába való felvétel végett, vagy induljon meg a gazdakör újjáélesztése, vagy megalakítása érdekében és értesítsen minket az eredményéről.

Az erdélyi méhészek gyűlése. A héten tartotta meg az Erdélyrészi Méhész Egyesület őszi választmányi ülését, amelyen br. Jósika Gábor elnöklete alatt dr. Balázs Ferenc alelnök-főtítkárelőterjesztésére több személyi ügyet intéztek el. A gyűlés főtárgya volt az egyesületi hivatalos közlöny kiadásának kérdése. Elhatározták, hogy a Méhészeti Közlönyt január 1-től kezdődőleg kiadják. Felelős szerkesztőnek megválasztották Gál Imrét, a „Székely Méhész“ szerkesztőjét, társszerkesztőkül pedig dr. Balázs Ferenc, Kádár Elemér és Páll Lajos méhész társakat. A lapot a tagok tagsági illetmény gyanánt fogják kapni. — Több kebli ügy megbeszélése után az ülés véget ért.

Az Aradmegyei Gazdasági Szövetkezet most tartotta meg XX-ik évi közgyűlését Vásárhelyi József elnöklete alatt. A tárgysorozatot Alföldy Pál vezérigazgató terjesztette elő. A mutatózó 54.534.39 lei nyereségből a közgyűlés a 21. számú üzletrész szelvények 5 százalékkal leendő beváltására 1290 leit, a tartalékalap javadalmazására 50.000 leit fordított. Kintzig János földbirtokost és Korossy György uradalmi jószágigazgatót az igazgatóság tagjává választották és Groszmuik József főkönyvelőt cégvezetővé léptették elő.

A Marostordai Földműves Szövetség követésre méltó példát mutatott az erdélyi és kapcsolt részek vármegyéinek kisgazdái számára. Megszervezte a meglevő gazdaköröket, új életre hívta a szunyadókat és külön hivatalos lapot is ad ki a szövetség. A lelkes kezdeményezők és vezetők: dr. Arkossy Jenő és Kacsó Lajos voltak. Kezdvék meg a vármegyei gazdasági egyesületek is a toborzó munkát és lépjenek haladéknélkül érintkezésbe gazdaköreikkel, juttassák el azok, mindenikéhez az Erdélyi Gazdát is.

Egyleti élet.

Meghívó. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya Kolozsvárt f. évi dec. hó 9-én csütörtökön d. u. 4 órakor az egyesület Atilla-utca 10 szám alatti székházában rendes ülést tart, amelyre a választmány tisztelt tagjait ezuton hívja meg, Kolozsvárt, 1920. november hó 24-én, az Elnökség.

Meghívó. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület folyó évi december hó 5-én, vasárnap d. e. 10 órakor Kolozsvárt, az Atilla-utca 10. szám alatti székházában a gazdatársadalom szervezése és a meglevő gazdatársadalmi szervezetek egységes működési módozatainak megbeszélése céljából szűkkörű gazdaértekezletet tart, amelyre az igazgató-választmány tisztelt tagjait és az érdeklődő gazdákat ezuton meghívja, Kolozsvárt, 1920. nov. hó 10-én, az Elnökség.

Vegyes közlemények.

A gazdák köteleességei: 1. Minden gazdának erkölcsi köteleessége belépni az E. G. E. tagjal sordba. Rendes tagdíj egy évre egy félmázsa gabonának az ára = 100 lei. Kisgazdák részére a decemberi igazgató-választmányi ülés állapítja meg jóval alacsonyabb összegben a tagdíjat. Alapító tagdíj 2000 lei.

2. Minden gazdának erkölcsi köteleessége előfizetni az Erdélyi Gazdára, mert a lap fennmaradását, terjedelemben való kibővítését, előfizetési díjának leszállítását csak úgy biztosíthatjuk, hogyha mindenki teljesíti önmaga is gazdatársai iránti köteleességét.

3. Az egyesület régi tagjainak szintén önmagukkal és gazdatársaikkal szemben köteleessége, hogy a régi alacsony tagdíjait önkéntesen emeljék fel az 1921. évi január hótól kezdődő hatállyal az ujonnan megállapított összegre és pedig a rendes tagdíjat 100, az alapító tagdíjat 2000 leire.

Szereday Aladár egyesületünk alapító választmányi tagja, Hunyadvármegye közéletének egyik régi és köztiszteltében állott tagja dőlt ki az élők sorából október hó 25-én Kolozsvárt hosszas betegség után 70-ik életévében. Szereday Aladár törzsgyökerez hunyadvármegyei családból származott és a nemesek akkori szokása szerint a jog elvégzése után a vármegye szolgálatába lépett, majd később a dévai kerület képviselőnek választotta meg. A ciklus letelte után többé hivatalt nem vállalt, hanem lezsnyei és dévai birtokán gazdálkodott. Temetése október hó 28-án ment végbe nagy részvét mellett. Béke poraira!

Lózsa Kálmán. Az erdélyi mezőgazdasági szakemberek megritkult soraiból ragadta el a halál f. hó 20-án, erejének teljességében Lózsa Kálmánt, a kolozsvári volt magyar gazdasági akadémia tanárát. Tanári működését a magyaróvári gazdasági akadémiánál 1907-ben, mint gyakornok kezdte meg; majd ugyanott gazdasági akadémiai adjunktusi minőségben az akadémia gazdaságának és a gyakorlati kiképzésnek vezetője lett. Innen Debrecenbe, azután rövid idő múlva a kolozsvári gazd. akadémiához helyeztetett át, a hol kezdetben mint a gazdaság vezetője, majd mint az akadémia pénztárnoka működött. Rövid betegeskedés után beállott halálát a háborus szolgálat alatt, harctéren szerzett szívbaja okozta.

Emlékét kartársai és a fiatal gazdanemzedék, melynek oktatásában és kiképzésében másiél évtizeden át munkálkodott, kegyelettel őrzik.

Méhészeti előadás a theológián. Követésre méltó ujitást vezetett be az unitárius theologia a tantervébe, amennyiben a papok részére a méhészetet kötelező tárgynak vette fel. A méhészeti előadások már meg is kezdődtek, azokat dr. Balázs Ferenc, az Erd. Méhész Egyesület alelnök-főtítkára, közismert méhészeti szaktekintély tartja. Örömmel adunk hírt az újításról, mert így legalább a méhészet tere is, tudásuk alapján vezetői lehetnek a lelkesek a népnek. A református és katolikus egyházak figyelmébe is ajánljuk a követésre méltó és érdemes példát.

A medgyesi szászok emlékiratot küldtek a kormányhoz, amelyben kérik, hogy az utcák nevei három nyelven írassanak ki és az utca neveket ne változtassák meg csak fordítsák le. A cégfeliratok pedig maradjanak úgy, amint be vannak jegyezve. A falu népének is ez a kívánsága, mert az új, ismeretlen elnevezések között nem tud eligazodni.

Erdély új közigazgatási beosztása. A bukaresti kormány elhatározta, hogy a kapcsolt részeket s így Erdélyt is új közigazgatási kerületre osztja be. E közigazgatási beosztással kapcsolatban fogják megejteni az általános népszámlálást is.

A vidéki közbiztonságról szomorú tapasztalatot szereztek a szatmárnémeti gazdák, hol egy éjszaka három gazdának négy lovat lopták el 17,000 lei értékben. A tolvajoknak bottal ütök a hátuk helyett a nyomát.

A bor és tejhamlisztók eldorádója ugylátszik Nagyvárad, hol a kávéházakban, piacokon és kereskedőknél tartott utóbbi raz-

A Diesel-motorokat, amelyek a modern gazdálkodási rendszer nélkülözhetetlen eszközei, a békeszerződés hadi anyagnak nyilvánította. Az antant ezekből sokat romboltatott széjjel, míg végre a német kormány ismételt tiltakozása után megkegyelmezték a motoroknak, azokat ismét gyárthatják a gazdaságok részére. Sajnos az erdélyi gazdaságok a mai földbirtokpolitikai viszonyok mellett nem reflektálhatnak a modern gazdasági gépkultúra eszközeire.

Hideg, köd, eső és hó követték egymást novemberben. A szokatlan hosszantartó szárazság miatt nem lehetett vetni. Kevés eső volt, amelyet mindjárt hideg és hó követte. Ha a hótakaró megmarad decemberben sem lehet pótolni a megkésett őszi vetéseket. zsiák alkalmával mintegy 600 esetben találtak hamisított tejet és bort.

Adakozunk az oroszhegyi tűzkárosultak javára. Az Udvarhely vármegyei Oroszhegy községben nagy tűzvész pusztított, amelynek áldozataul esett 9 ház és 7 csűr, ezek között az iskola és tanítói lakás. A kárt szenvedett kiscgazdáknak, iskolának és a tanítónak mindene odaégett. Ez uton kérjük áldozatkész gazdatársainkat, hogy bárminemű természetbeni (butor, ruha, ágynemű, edények, gabona, állat stb.) vagy pénzbeli adománnyal segíteni szíveskedjenek a károsult és nehéz tél elé néző, sok gyermekes, magyar kiscgazda családokat. E célra a „Hangya” központtól 200 leit vettünk és e helyen a nyilvánosság előtt is köszönetet mondunk e nemes áldozatkészességért.

28-án megszűnik a cenzura és az ostromállapot az egész államban. Ugyanakkor nyílik meg a parlament is. Szeretnők remélni, hogy ez most már végleges intézkedés e tárgyban, mert lapunk utolsó száma is pld. a cenzura hosszadalmassága miatt késett 24 órát.

Légi posta járatot indít a kormány e hó végén állandó jelleggel Bukarest—Nagyszében—Kolozsvár között, amely a sürgős hivatalos levelezést fogja lebonyolítani.

Vidéki városok gazdái sokat panasztak az általános rekvirálások mellett a minden alkalomra való fogatkirendelések ellen. Tájékoztatásul közöljük, hogy polgári ügyekben nem rendelhető ki a fogatok. E rendeletre a gazdaközönség ismételt panasa alapján a belügyminiszter most ismét felhívta a hatóságok figyelmét.

Magyar biztosítók Romániában. A magyar biztosítási intézetek országos szövetsége egyik tagját kiküldötte Bukarestbe, a csatolt területeken működő magyar biztosítási társaságok érdekében. A kiküldött tárgyalásokat folytatott a román kormánnyal és a biztosítótársaságokkal, hogy a magyar és román társaságok között érdekkapcsolat létesüljön.

Késedelemmel jár a falura a posta. Amely falunak az utolsó postára postajáratot kell küldeni, az annak költséges volta miatt csak alkalmilag hozhatja el a falu postáját. Mindezek ellen ki tehet? Mi megadjuk erre a feleletet: senki más, mint maga a falu népe! Szervezkedjenek gazdatársaink, alakítsanak falusi gazdaköröket, mert egyesült erővel minden lehet. Az „Erdélyi Gazda” után el lehet küldeni minden két héten, januártól kezdve pedig minden héten, mert hetenként fog megjelenni az „Erdélyi Gazda” anélkül, hogy az előfizetési árat felemelnék.

Órlási erdőegésekről érkeztek jelentések a régi királyságból és most Karánsebes vidékéről, hol már két hét óta ég egy hatalmas erdősegg, amelyből eddig mintegy 3000 hold égett le a földig. A tüzet nem tudják eloltani. Az erdő tűz terjedését úgy szokták megakadályozni, hogy szükség szerint 10—20 méter széles sávot kivágnak az égő és még lábbon álló erdőrész között. A levágott fát, ha idő, mód és alkalom van el is hordják.

Feltűnően sok tüzeset fordult elő az utóbbi időben. A déda-bisztrai erdőből több száz hold leégett. Székelyvajna községben nagyobb mennyiségű takarmány égett el. Mezőmadarason egy csűr égett le takarmánnyal és melléképületekkel. Ez is arra figyelmezteti a kiscgazdákat, hogy a vörös kakas ellen biztosítsák magukat és pedig a *Gazdák Biztosító Szövetkezeténél*.

A tüdőbaj és vérbaj terjedésének megállítására céljából minden falusi és városi férfi és nő köteles lesz magát orvosi vizsgálatnak alávetni. A tüdő és vérbajban szenvedők gyógyításáról az állam óhajt gondoskodni.

Nagyváradon már csak hatósági engedéllyel lehet öröklétni a közellátási bizottság határozata értelmében. Ugy látszik, hogy a termelés érdekeire való tekintet nélkül keresztülhajtolt birtokreform ott már érezteti a hatását.

Rablótámadás a vidéken. A biharmegyei volfi erdő mellett levő Schenker-féle tanyán fegyveres rablók jártak, onnan két lovat és egy kocsit elvitték a lelövésel fenyegetett személyzet szemelátára.

Német minta szerint tűzoltó fecskendővel zavarta széjjel az athéni rendőrség a tüntető tömeget. Az elázott zavargók lucskosan távoztak lakásaikba ruhát váltani.

Adakozunk az oroszhegyi tűzkárosultak javára. Az udvarhelyvármegyei Oroszhegy községben nagy tűzvész pusztított, amelynek áldozataul esett 9 ház és 7 csűr, ezek között az iskola és tanítói lakás. A kiscgazdáknak, iskolának és tanítónak mindene odaégett. Ezuton kérjük áldozatkész gazdatársainkat, hogy bárminemű természetbeni (butor, ruha, ágynemű, edények, gabona, állat stb.) vagy pénzbeli adománnyal segíteni szíveskedjenek a károsult és nehéz tél elé néző, sok gyermekes, magyar kiscgazda családokon. E célra a „Hangya” központtól 200 leit vettünk és e helyen a nyilvánosság előtt is köszönetet mondunk e nemes áldozatkészességért.

A tordai Miklós napi országos állatvásár december hó 3., 4. és 5-én lesz megtartva. 6-án kirakóvásár lesz.

Tordán ismét gázrobbanás volt. Felrobbant Mezei Sándor háza és odaégett leánya is. A robbanás oka az volt, hogy a gáz mai napig sincsen szagosítva és nem érzett a gázömlés.

Meghívás.

A „Hangya” központ kötelékébe tartozó *esálatelepi* fog. és értékesítő szöv. 1920. évi dec. 5-én d. u. 3 órakor az állami iskola tantermében 1919. évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23 ik §-a értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1920. év december hó 12-én fog megtartani, mely tekintet nélkül a tagok számára határozatképes lesz. *Napirend:* 1. Mult évi tüzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítás. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 8. Határozat a szövetkezet fenntartása mellett, vagy a felszámolás kimondása. 1919. év december 31-én a tagok száma 51, üzletrészeinek száma pedig 130 volt; az év folyamán belépett 9 tag 9 üzletrészszel; kilépett 8 tag 11 üzletrészszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolti helyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Csálatelep 1920. nov. hó 15-én. *A csálatelepi fogyasztási és értékesítő szövetkezet igazgatósága.*

Gazdák figyelmébe!

Az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság” kolozsvári vezérképviselősege felhívja a gazdák figyelmét, hogy mezőgazdasági átalány-, épület- és ingóságbiztosításait az utóbbi időben történt rendkívül nagy értékelkedéseknek megfelelően átalakítani, a többletértéket utánbiztosítani el ne mulasszák. E nélkül az esetleges kártérítéseknek csak a régi értékek lehetnek az irányadók, ami a mai viszonyok között tetemes károsodást jelent. 3260

4000 kat. hold erdő és a hozzátartozó mezőgazdaság kezelésére erdőszeti képesítéssel bíró tisztet keresek január 1-i belépésre. Cim gr. Degenfeld Miksa, Erdőszáda (Szatmár vármegye.) 3269.

Keresek gazdaságomba teljes jártassággal és nagy gyakorlattal bíró

gazdasági ispánt.

Nagy Dénes

3014

földbirtokos, Torda.

Földbirtokosoknak nélkülözhetetlen! Erdély, Bánát és a többi csatolt magyar területekre vonatkozó „Agrár-reform rendelet törvényeket” dr. gr. Bethlen Pál összeállításában magyar nyelven kiadta az Erdélyi Gazdasági Egylet földbirtokpolitikai szakosztálya. Kapható minden könyvkereskedésben és az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatalában Kolozsvárt, Attila-utca 10 szám. Egy füzet ára 6 leu. 3017

Elsőrendű **hernyóenyvet** készít a „TERRA” KÉMIAI LABORATORIUM 3261 (Kolozsvár, Bartha Miklós-utca 13.) Kilónként 35 Leu-ért a helyi kereskedőknél kapható.

Ispáni állást keres uj évre,

ki a mezőgazdaságban sok éveken keresztül több helyen szolgált, a tehenészetben jártas. Jelenben is Dezméren mezőgazdaságban van alkalmazva. Gyermektelen, nős.

3267

GYÖRGY ANTAL Dezmér, u. p. Apahida.

Gazdatiszti állást keres

kolozsvári gazd. tanintézetet végzett, 38 éves, nős református, a gr. Bánffy Miklós és gr. Mikes-féle gazdaságokban szerzett gazdag gyakorlati ismeretekkel bíró, állását kényszerbérlet miatt elhagyó gazdatiszt. — Cim a titkári hivatalban. 3264

Gazdasági gépeket szállít

a legjutányosabb árban:

az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület Géposztálya Nagyszében Salzgasse 22

és annak főlerakata: **HANN ÉS TÁRSA** Gép- és Műszaki kereskedelmi R.-Társ. Kolozsvár, Heltai-u. 3.

Sack ekék, kukorleamorzosók, szecska- és répavágók, kapálóékek, boronák, lópokrócok, lópatkók, lópatkószegek és sarkok, sodronyszegek, kocsikenőcs stb. gazdasági gépek, eszközök és anyagok.

Gépolaj és gépkénőzsr, hajtószijak és mindennemű műszaki cikkek. 3272

